

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

**MUZEUL
NAȚIONAL**

XXVII

EXTRAS

București
2015

Colegiul de redacție:
Academician **DINU C. GIURESCU**
Prof. univ. dr. **IOAN SCURTU**
Prof. univ. dr. **ION BULEI**
Prof. univ. dr. **MIHAIL IONESCU**

OANA ILIE
Redactor șef

Corectură:
ALEXANDRA MĂRĂȘOIU

Tehnoredactare:
ALEXANDRA MĂRĂȘOIU

Anuar editat de **Muzeul Național de Istorie a României**, București, Calea Victoriei
nr. 12, tel: 021. 315.82.97, tel./ fax: 021. 311.33.56

Volum tipărit de Editura Cetatea de Scaun, 2015

ISSN 1015 - 0323

RECENZIE

Dobrogea în izvoare cartografice otomane (sec. XVI-XIX) / Osmanlı Kartografya Kaynaklarında Dobruca (XVI.-XIX.yy), Virgil Coman editor-coordonator, Ahmet Yenikale, editor transliterație din turcă-osmană în turcă, București, Editura Etnologică, 2015, Prefață de Ali Bozçalışkan, Consul General al Republicii Turcia la Constanța, 104 pagini (texte, hărți, glosar), ISBN: 978-973-8920-82-8.

REVIEW

Dobruja in OTToman Cartographic SOURCES (16th-19th CENTURIEs)/ Osmanlı Kartografya Kaynaklarında Dobruca (XVI.-XIX.yy), Virgil Coman editor-coordonator, Ahmet Yenikale, EDITOR for the TRANSLITERATION from OTTOMAN-TURKISH INTO TURKISH, BUCHAREST, 2015, PREFace by Ali Bozçalışkan, general consul of the Turkish republic to Constanța, 104 pages (texts, maps, glossary), ISBN: 978-973-8920-82-8

Mihai Ștefan Florea*

Volumul pe care dorim să-l semnalăm publicului a fost lansat în luna octombrie 2015 la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța și a apărut cu sprijinul Consulatului General al Republicii Turcia la Constanța, al Asociației Oamenilor de Afaceri Turci-Dobrogea și al Uniunii Democrate Turce din România. În cele 104 pagini regăsim de fapt o colecție de 22 de hărți cu o importantă valoare istorică, cu atât mai mult cu cât sunt însoțite de comentarii și de unele texte transliterate din turcă-osmană în limbile română și turcă.

Așadar, o lucrare bilingvă (turcă și română), care face referire la spațiul dobrogean din punct de vedere cartografic, pe un interval de timp ce se încadrează între secolul al XVI-lea și secolul al XIX-lea. După cum se știe, hărțile reprezintă o bogată sursă de informații, iar teritoriul Dobrogei, cel puțin pentru acest interval de timp, este strâns legat de cel al Imperiului Otoman. Chiar denumirea de Dobrogea pentru ținuturile cuprinse între Dunăre, Marea Neagră și partea de nord a liniei Rusciuc-Varna se pare că o datorăm obiceiurilor otomane de a transfera numele conducătorului sau al dinastiei asupra statului (vezi pag. 7). De altfel, întreaga lucrare se focusează pe identificarea și transliterarea toponimiei prezente în hărți. Sunt amintite o serie întreagă de categorii toponimice care au stat la baza întregului tezaur toponimic dobrogean din acea perioadă, nomenclatura osmană fiind adaptată la condițiile locale din toate punctele de vedere: de la geografia așezărilor la cea politico-administrativă sau de la antroponomia care reflecta poziția socială a

* Muzeograf, Muzeul Național de Istorie a României, mihaimfs@yahoo.com.

funcționarilor otomani la cea care reliefa populația diferențiată după religie. Nu în ultimul rând, sunt întâlnite și toponime care au preluat în traducere turcă toponime autohtone (cele care atestă existența unor fortificații sunt cele mai frecvente – fort, fortăreață, turn, cetate etc). Volumul de față vine să întregască o serie de alte documente care vor sta la baza studiilor despre toponimia Dobrogei din perioada administrației otomane. Hărțile introduse în circuitul științific fac parte din patrimoniul Arhivei Otomane de pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri al Republicii Turcia, al Statului Major General al Republicii Turcia, al Direcției Generale Patrimoniu Cultural și Muzeu – Direcția Muzeului Topkapı Istanbul din cadrul Ministerului Culturii și Turismului al Republicii Turcia și al Bibliotecii Atatürk Taksim din cadrul Direcției Bibliotecii și Muzeu din subordinea Primăriei Metropolitane Istanbul. Accesul la această colecție de hărți a fost realizat prin intermediul Consulatului General al Republicii Turcia din Constanța.

Hărțile sunt prezentate în ordine cronologică, majoritatea beneficiind și de imagini detaliate ale unor părți considerate importante. Toponimele au fost numerotate cu culoarea roșie direct pe hărți, iar în tabele dedicate a fost prezentată transliterația din turco-osmană în limbile română și turcă. Localitățile din afara spațiului dobrogean au fost trecute cu caractere italice.

La pagina 102 autorii au realizat un glosar de termeni conținând 58 de expresii și cuvinte traduse din turco-osmană în română și turcă pentru a face mai ușor de înțeles documentele cartografice.

Enumerarea hărților prezente în volum:

Harta 1, reprezentând Marea Neagră, datată în secolul al XVI-lea, autor Piri Reis, p. 12-13. Sunt identificate 13 toponime.

Harta 2, reprezentând Marea Neagră, datată în secolul al XVI-lea, autor Piri Reis, p. 14-15. Sunt identificate 24 toponime.

Harta 3, reprezentând Nordul Mării Negre și Europa de Est, datată în 1768, autor Pictor Mustafa, p. 16-19. Sunt identificate 7 toponime.

Harta 4, reprezentând Câmpia Dobrogei, datată în secolul al XVIII-lea, fără autor, p. 20-23. Sunt identificate 31 toponime.

Harta 5, reprezentând Țările Române, datată în secolul al XVIII-lea, fără autor, p. 24-27. Sunt identificate 18 toponime.

Harta 6, reprezentând Țara Românească, datată în secolul al XVIII-lea, fără autor, p. 28-31. Sunt identificate 10 toponime.

Harta 7, reprezentând Nordul Europei, datată în secolul al XVIII-lea, fără autor, p. 32-35. Sunt identificate 14 toponime.

Harta 8, reprezentând Nordul Mării Negre și Europei de Est, datată în 1769, autor Mustafa Ağa, p. 36-39. Sunt identificate 17 toponime.

Harta 9, reprezentând Delta Dunării, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 40-43. Sunt identificate 48 toponime.

Harta 10, reprezentând Bazinul Dunării, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 44-47. Sunt identificate 31 toponime.

Harta 11, reprezentând insulele de pe cursul inferior al Dunării, datată în 1854, autor Ahmed Sirri Efendi, p. 48-53. Sunt identificate 24 toponime.

Harta 12, reprezentând orașe și sate din bazinul Carasu, datată în secolul al XIX-lea, autor Eğrikpuli, p. 54-57. Sunt identificate 27 toponime.

Harta 13, reprezentând cursul Dunării între Silistra și Marea Neagră, datată în 1859, fără autor, p. 58-61. Sunt identificate 31 toponime.

Harta 14, reprezentând o parte a orașului Constanța, datată în 1859, fără autor, p. 62-67. Sunt identificate 37 toponime.

Harta 15, reprezentând schița orașului Constanța, datată în 1859, fără autor, p. 68-75. Sunt identificate 58 toponime.

Harta 16, reprezentând portul Constanța, datată în 1865, autor J. Trevor Barkley, p. 76-77.

Harta 17, reprezentând provinciile importante ale statului otoman, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 78-81. Sunt identificate 26 toponime.

Harta 18, reprezentând Bulgaria, Principatele Române și Rusia, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p.82-85. Sunt identificate 66 toponime.

Harta 19, reprezentând zona Silistra – granița româno-bulgară, datată în 1878, autor Comisia Europeană de delimitare a frontierelor (lb. franceză), p. 86-89. Sunt identificate 11 toponime.

Harta 20, reprezentând Turcia europeană, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 90-93. Sunt identificate 26 toponime.

Harta 21, reprezentând Balcanii, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 94-97. Sunt identificate 82 toponime.

Harta 22, reprezentând Comandamentul de luptă Rumelia-Bulgaria-Serbia-Muntenegru și Grecia, datată în secolul al XIX-lea, fără autor, p. 98-101. Sunt identificate 25 toponime.

Această apariție editorială aduce un real sprijin cercetătorilor care tratează în lucrările lor teritoriul dobrogean din orice punct de vedere ar aborda subiectele. Mai mult decât atât, prezentarea într-un format de dimensiuni mari și cu o calitate grafică demnă de remarcat, nu poate decât să întărească cele spuse mai înainte. Formatul tabelar standardizat (titlu, autor, loc apariție, dată apariție, subiect, scriere, format, cotă arhivă, sursă) ales pentru indexul hărților oferă posibilitatea citării exacte a documentelor puse la dispoziție în volum.